

שׁוֹבֵן עַד וַקְרוֹשׁ שְׁמוֹ וְהוּא בְּלַחֲדוּי מַלְכָּא עַל כָּל מָה דְאַשְׁתַּבַּח בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא
וְהִיבְלָא קְדִישָׁא דִּילִיָּה בְּאַמְצָעִיתָא אֲתַתְקֵן וְסַחְרָנִיָּה אִית שִׁבְעִין כְּתָרִין וּמְנַהוּן
אַתְמָשְׁכוּ ע' רַבְרָבִין וְאַתְמַנּוּ עַל ע' עַמִּין דְעַלְמָא לְמַחְוֵי כָּל חַד וְחַד שְׁלִיט עַל עַמִּיָּה
וְעַל אַרְעִיָּה. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יְהִיב לְיִשְׂרָאֵל רִזָּא דְשְׁמִיָּה בְּלַחֲדוּיָהוּן וְהוּא שְׁלִיט עַל
יִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלַיִם הָדָא הוּא דְכַתִּיב (דְנִיָּאֵל ט') כִּי שָׁמַךְ נִקְרָא עַל עִירָךְ וְעַל עַמְךָ. וְלִית
לְעַמָּא אַחְרָא חוּלְקָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְכַתִּיב (דְבָרִים כ"ד) וְרָאוּ כָּל עַמֵי הָאָרֶץ
כִּי שָׁם יְי' נִקְרָא עֲלֵיךְ. וְכַתִּיב (מִיכָה ד') כִּי כָּל הָעַמִּים יִלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהֵיוּ וְגו'.
וְכַתִּיב (דְבָרִים ל"ב) כִּי חָלַק יְי' עַמּוֹ וְגו' **אֱלֹא הָכִי תַנִּינָן, כָּל**
אֱלֹהִים דְהָתָּא, הַהוּא חֵילָא רַבְרָבָא דְמִמְנָא עָלְיָהוּ
הָתָּה, כְּגוֹזָנָא דָּא וַיִּבְנֵא אֱלֹהִים אֵל בְּלַעַם לַיְלָה,
הַהוּא חֵילָא דְאַתְפְּקֵד עָלֵיהּ.

וְאִי תֵימָא וַיֹּאמֶר אֱלֹוֵי הָאֱלֹהִים בְּחִלּוּם. הָכִי הוּא
וְדָאִי, גַּם אָנֹכִי יַדְעָתִי, גַּם אֲמַאי הָכָּא. אֱלֹא
לְרַבּוֹת קָא אָתָּא, דָּאֵף עַל גַּב דְלַעֲיִלָּא מְנַאי יַדְעֵי,
גַּם אָנֹכִי יַדְעָתִי. וְאַחֲשׂוּךְ גַּם אָנֹכִי, גַּם לְרַבּוֹת,
אוֹתָךְ מַחֲטוֹ לִי, מַחֲטוֹ חֲסֵר אֲלֵף בְּתִיב, מָאִי קָאֲמַר
כְּגוֹן דְחֲטָאָה לָאו בְּחֵילָא קִיִּימָא.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

שְׁמִפְקֵד עָלֵיו.

וְאִם תֹּאמַר, וַיֹּאמֶר אֱלֹוֵי הָאֱלֹהִים בְּחִלּוּם
— כִּךְ זֶה וְדָאִי. גַּם אָנֹכִי יַדְעָתִי, לְמָה כָּאֵן
גַּם? אֱלֹא שְׂבָא לְרַבּוֹת, שְׂאֵף עַל גַּב
שְׁלַמְעֵלָה מְמַנֵי יַדְעֵי, גַּם אָנֹכִי יַדְעָתִי.
וְאַחֲשׂוּךְ גַּם אָנֹכִי — גַּם לְרַבּוֹת — אוֹתָךְ
מַחֲטוֹ לִי. מַחֲטוֹ חֲסֵר אֲלֵף בְּתוּב. מָה
אָמַר? מִשּׁוּם שְׁחָטָא אֵינוֹ עוֹמֵד בְּכַת.

עַמּוֹ וְעַל אַרְצוֹ. וְהַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵן לְיִשְׂרָאֵל סוּד שֶׁל שְׁמוֹ
לְחַם בֶּלֶבֶד וְהוּא שׁוֹלֵט עַל יִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלַיִם וְהוּ שְׁתוּב (דְנִיָּאֵל
ט') כִּי שָׁמַךְ נִקְרָא עַל עִירָךְ וְעַל עַמְךָ. וְאִין לְעַם אַחַר חֵלַק בּו
בְּקוּדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׁתוּב (דְבָרִים כ"ד) וְרָאוּ כָּל עַמֵי הָאָרֶץ כִּי
שָׁם יְי' נִקְרָא עֲלֵיךְ. וְכַתוּב (מִיכָה ד') כִּי כָּל הָעַמִּים יִלְכוּ אִישׁ
בְּשֵׁם אֱלֹהֵיוּ וְגו'. וְכַתוּב (דְבָרִים ל"ב) כִּי חָלַק יְי' עַמּוֹ וְגו'
אֱלֹא כִךְ שְׁנִינּוּ, כָּל אֱלֹהִים שְׁל כָּאֵן, אוֹתוֹ
כַּח גְּדוּל שְׁמִמְנָה עֲלֵיהֶם הִיָּה, כְּמוֹ כֵּן —
וַיִּבְנֵא אֱלֹהִים אֵל בְּלַעַם לַיְלָה, אוֹתוֹ כַּח

אֵלֶּיךָ הָכִי אוֹלֵיפְנָא, בְּחוֹבֵיהוֹן דְּעָמָא דְלִתְתָּא,
 אֶתְפָּנִים לְעֵילָא. בְּחוֹבֵי עָמָא דְלִתְתָּא,
 אֶתְעַבְר רַבְרָבָא דְלַהוֹן דְּלְעֵילָא מְשׁוֹלְטָנִיה. הָדָא
 הוּא דְכְתִיב וְאַחֲשׂוּךְ גַּם אֲנֹכִי אוֹתְךָ, דְאֵף עַל
 גַּב דְּלְעֵילָא מְנַאי תְּלִיא מְלִתָּא, גַּם אֲנֹכִי לְרַבּוֹת
 לְגַרְמִיָּה, מַחֲטוֹ לִי, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּכְּחוּ גַּבְאֵי,
 כְּתָאֵי מַחֲט דְנַעֲיִן בְּבִשְׂרָא, דְּלֹא תִגְרוֹם לִי אֶתְ
 בְּחוּבְךָ לְאַעְבְּרָא לִי מְשׁוֹלְטָנִי, וַיִּקְוֶצוֹן בִּי, דְּלֹא
 תִקְוֶין לִי בְּמַחֲטָךְ, כְּמָה דְאֵתְ אָמַר (ויקרא כ) וְאֶקַּץ
 בָּם, כְּהִנֵּי קוֹצִין דְנַעֲיִצִין בְּבִשְׂרָא. מָאֵי מְשֻׁמְע.
 מְשֻׁמְע דְּבְחוּבֵי בְנֵי אִנְשָׁא, עַבְדִּין פְּגִימוֹ לְעֵילָא,
 מָאֵי אִיהוּ. כְּמָה דְאֵתְ אָמַר (ישעיה ג) וּבְפִשְׁעֵכֶם
 שְׁלַחַה אִמְכֶם.

וְעַל דָּא קָרְבֵן אֶתְקָרִיב, מָאֵי קָרְבֵן. הָאֵי דְקִאֲמְרֵן
 דְכְתִיב, וּבְפִשְׁעֵכֶם שְׁלַחַה אִמְכֶם. דְּהָא חֲטָא

לשון הקודש

בְּחֻטְאָךְ לְהַעֲבִיר אוֹתִי מְשֻׁלְטָנִי וַיִּקְוֶצוּ
 בִּי, שְׁלֹא תִקַּץ אוֹתִי בְּמַחֲטָךְ, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (ויקרא כ) וְאֶקַּץ בָּם, כְּמוֹ הַקּוֹצִים
 הַלְלוּ שְׁנַעֲוִיצִים בְּבִשְׂרָא. מַה מְשֻׁמְע?
 מְשֻׁמְע שְׁבַחֲטָאֵי בְנֵי אָדָם נַעֲשִׂים פְּגִמִּים
 לְמַעְלָה. מַה הוּא? כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ישעיה ג)
 וּבְפִשְׁעֵיכֶם שְׁלַחַה אִמְכֶם.

וְעַל כֵּן נִקְרַב קָרְבֵן, אִיזֵה קָרְבֵן? זֶה

אֵלֶּיךָ כְּדָא לְמַדְנֵו, בְּחֻטְאֵי הָעָם שְׁלַמְטָה
 גַּפְנָם לְמַעְלָה. בְּחֻטְאֵי הָעָם שְׁלַמְטָה
 מְעַבְר הַגְּדוֹל שְׁלַחְהֶם שְׁלַמְטָה מְשֻׁלְטָנֵו.
 זֶהוּ שְׁכַתּוּב וְאַחֲשׂוּךְ גַּם אֲנֹכִי אוֹתְךָ, שְׁאֵף
 עַל גַּב שְׁלַמְטָה מְנַאי תְּלִוֵי הַדְּבָר – גַּם
 אֲנֹכִי, לְרַבּוֹת לְעַצְמוֹ, מַחֲטוֹ לִי, כְּדִי
 שְׁלֹא יִמְצְאוּ אֶעְלִי, כְּמוֹ הַמַּחֲט הוּו
 הַנְּעֻצָה בְּבִשְׂרָא, שְׁלֹא תִגְרוֹם לִי אֶתְהָ

גְּרִים פְּרוּדָא בְּחֻבִיּהּ. קָרְבֵן קָרִיב עֲלֵמָא עֲלָאָה
 בְּעֲלֵמָא תַתָּאָה וְאִתְעָבִיד כֹּלָא חַד. אָתוּ רַבִּי אֲבָא
 וְרַבִּי יְהוּדָה, וְאוּדוּ לֵיהּ לְרַבִּי אֲחָא.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים ק) עֲבָדוּ אֶת יְיָ
 בְּשִׂמְחָה וְגו'. עֲבָדוּ אֶת יְיָ בְּשִׂמְחָה, הֲכִי
 אוֹלִיפְנָא, דְּכָל פּוֹלְחָנָא דְבָעֵי בַר נֶשׁ לְמַפְלָח
 לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, בָּעֵי בְּחֻדְוֹתָא, בְּרַעוּתָא דְלִפְנָא,
 בְּגִין דִּישְׁתַּבַּח פּוֹלְחָנִיהּ בְּשְׁלִימוֹ. וְאִי תִימָא פּוֹלְחָנָא
 דְקָרְבָנָא הֲכִי הוּא. לָא אֲפֻשֵׁר, דְהָא הָהוּא בַר נֶשׁ
 דְעֵבֵר עַל פְּקוּדָא דְמְאִרִיָּה, עַל פְּקוּדָא דְאוּרִיָּתָא,
 וְתַב לְקַמֵּי דְמְאִרִיָּה, בְּמֵאן אֲנַפִּין יְקוּם קַמֵּיהּ, הָא
 וְדָאֵי בְרוּחַ תְּבִירָא, בְּרוּחַ עֲצִיב, אֵן הוּא שְׂמֻחָה,
 אֵן הוּא רְנָנָה.

לשון הקודש

הוא, צריך בשמחה וברצון הלב, כדי
 שתמצא עבודתו בשלמות. ואם תמר
 שעבודת הקרבן כף היא – אי אפשר!
 שהרי אותו אדם שעבר על מצות רבונו
 ועל מצות התורה ושב לפני רבונו,
 באיזה פנים יעמד לפניו? הרי ודאי
 ברוח שבורה, ברוח עצובה, איפה
 השמחה? איפה הרננה?

שאמרנו שכתוב, ובפשעיכם שלחה
 אפכם. שהרי החטא גורם פרוד בחטאו.
 הקרבן מקרב את העולם העליון לעולם
 התחתון, והכל נעשה אחד. באו רבי
 אבא ורבי יהודה והודו לו לרבי אבא.
 פתח רבי יהודה ואמר, (תהלים ק) עבדו
 את ה' בשמחה וכו'. עבדו את ה'
 בשמחה, כף למדנו, שכל עבודה
 שאריך אדם לעבד את הקדוש ברוך

אֵלֶּא תַמֶּן תַּיִנֵּן, הֵהוּא בַר נֶשׁ דְּחֵטֵי קַמֵּי מְאִרִיהּ,
 וְעֵבֵר עַל פְּקוּדוֹי, וְאֵתִי לְקַרְבָּא קַרְבָּנָא,
 וּלְתַקְנָא גְרָמִייהּ, בְּרוּחַ תְּבִירָא, בְּרוּחַ עֲצִיבָא בְּעֵי
 לְאִשְׁתַּכְּחָא, וְאִי בְּכִי שְׁפִיר מִכְּלָא. הָא שְׂמַחָה הָא
 רַנָּנָה לָא אִשְׁתַּכַּח. אֵלֶּא בְּמֵאֵי אֲתַתְּקֵן. בְּהִנְהוּ
 כְּהֵי וְלִיּוֹאֵי, דְּהָא אֵינֻן אֲשְׁלִימוּ שְׂמַחָה וּרְנָנָה
 בְּגִינִיהּ. שְׂמַחָה בְּכִהְנָא אֲתַקְיִים, בְּגִין דְּהוּא רְחִיקָא
 מִן דִּינָא תְּדִיר, וּבְכִהְנָא בְּעֵי לְאִשְׁתַּכְּחָא תְּדִיר
 בְּאַנְפִּין נְהִירִין, תְּדָאן יִתִּיר מִכָּל עַמָּא. דְּהָא כְּתָרָא
 דִּילִיָּה גְרָים. רַנָּנָה בְּלִיּוֹאֵי, וְהֵכִי הוּא, דְּהָא לִיּוֹאֵי
 מוֹשְׁתַּכְּחֵי עַל שִׁיר לְעֵלְמוֹן, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ.

וְאֵלִין קִיּוּמִין (דף ט"ו ע"ב) עָלִיָּהּ, וּבִיָּה אִשְׁתַּלִּים
 פּוֹלְחָנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כִּהְנָא
 קָאִים עָלִיָּהּ וּכְוֹן מִלִּין, בְּחִדּוּתָא בְּרַעוּתָא, לִיְחִדָּא

לשון הקודש

השְׂמַחָה מִתְקַיֶּמֶת בְּכִהְנָן, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
 תְּמִיד רְחוּק מִן הַדִּין, וְהַכֹּהֲנִים צְרִיכִים
 תְּמִיד לְהַמְצֵא בְּפָנִים מְאִירוֹת, שְׂמַחִים
 יוֹתֵר מִכָּל הָעָם, שֶׁהֵרִי הַכֹּתֵר שְׁלוֹ גְרָם
 הַרְנָנָה בְּלוּיִם, וְכֵן זֶה, שֶׁהֵרִי הַלוּיִם
 נִמְצָאִים תְּמִיד עַל הַשִּׁיר, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוָה.
 וְאֵלֶּוּ עוֹמְדִים עָלָיו, וּבְהֵם נִשְׁלַמֶּת
 הָעֲבוּדָה לְקוּדְשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. הַכֹּהֵן עוֹמֵד

אֵלֶּא שֶׁם שְׂנִינּוּ, אוֹתוֹ אָדָם שֶׁחֹמֵט לְפָנָי
 רַבּוּנוֹ וְעֵבֵר עַל מַצּוּוֹתָיו, וּבָא לְהַקְרִיב
 קַרְבָּן וּלְתַקֵּן אֶת עַצְמוֹ בְּרוּחַ שְׁבוּרָה,
 צְרִיךְ לְהַמְצֵא בְּרוּחַ עֲצוּבָה. וְאִם הוּא
 בּוֹכֵה, זֶה יָפֵה מִכָּל-הָרֵי שְׂמַחָה וְהֵרִי
 רַנָּנָה אֵין נִמְצָאִים. אֵלֶּא בְּמָה מִתְתַּקֵּן?
 בְּאוֹתָם כֹּהֲנִים וְלוּיִם, שֶׁהֵרִי הֵם
 מִשְׁלִימִים שְׂמַחָה וּרְנָנָה בְּשִׁבְלֵוֹ.

שָׁמָּא קַדִּישָׁא בְּדָקָא יָאוּת. וְלִיּוֹאֵי בְּשִׁיר. בְּדִין
כְּתִיב דְּעוּ כִּי יי' הוּא אֱלֹהִים. דָּא הוּא קַרְבָּן
לְקַרְבָּא רַחֲמֵי בְּדִינָא, וּמִתְבָּסֵם כִּלְא.

הַשְׁתָּא דְלָא אֲשַׁתְּכַח קַרְבָּנָא, מָאן דְּחָטִי קָמִי
מָאֲרִיה וְתָב לְגַבִּיה, וְדָאֵי בְּמַרְירו
דְּנִפְשָׁא, בְּעַצְבוֹ, בְּבִכָּיָה, בְּרוּחַ תְּבִירָא, הֵיאֵךְ
אוֹקִים שְׂמֻחָה וְרַנָּה, הָא לָא אֲשַׁתְּכַחוּ גַבִּיה. אֵלָּא
הָכִי אוֹקְמוּתָ, דְּתוֹשְׁבָתָן דְּמָאֲרִיה, וְחֲדוּתָא
דְּאוּרֵייתָא, וְרַנָּה דְּאוּרֵייתָא, דָּא הוּא שְׂמֻחָה
וְרַנָּה. וְהָא תַּיְיָנָן וְלָא מִתּוּךְ עַצְבוֹת וְכוּ', דְּלָא
יְקוּם בַּר נָשׁ קָמִיה מָאֲרִיה בְּעַצְבוֹ וְהָא לָא יְכִיל
וּמָאֵי תְקַנְתִּיה.

אֵלָּא רְזָא דְּמַלְכָּה, הָא תַּיְיָנָן לְעוֹלָם יַפְנִים אָדָם
שְׁעוּר שְׁנֵי פְתָחִים וְכוּ', וַיִּצְלִי צְלוּתִיה הָדָא
הוּא דְכְּתִיב, (משלי ה) לְשָׁמּוֹר מְזוּזוֹת פְּתָחַי, שְׁנֵי

לשון הקודש

נִמְצָאִים אֵלָּא? אֵלָּא כִּד פְּרֻשָׁה,
שְׁתַּשְׁבַּחוֹת רַבּוֹנוּ וְשִׁמְחַת הַתּוֹרָה וְרַנָּנוֹת
הַתּוֹרָה, זֹהִי שְׂמֻחָה וְרַנָּה. וְהָרִי שְׁנֵינּוּ,
וְלָא מִתּוּךְ עַצְבוֹת וְכוּ', שְׁלָא יַעֲמֵד אָדָם
לְפָנֵי רַבּוֹנוּ בְּעַצְבוֹת, וְהָרִי לָא יְכוּל, אִז
מַה תְּקַנְתּוּ?

אֵלָּא סוּד הַדְּבָר, הָרִי שְׁנֵינּוּ, לְעוֹלָם יַפְנִים
אָדָם שְׁעוּר שְׁנֵי פְתָחִים וְכוּ', וַיִּתְפַּלֵּל

עָלָיו וּמְכוּן דְּבָרִים בְּשִׂמְחָה וּבְרַצוֹן, לְיַחַד
אֵת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרָאוּי, וְהַלּוֹים בְּשִׁיר.
אִז כְּתוּב, דְּעוּ כִּי הוּא אֱלֹהִים. וְהוּ
קַרְבָּן לְקַרְב רַחֲמִים לְדִין, וְהַכֹּל מִתְבַּשֵּׂם.
עַבְשׁוֹ שְׁלָא נִמְצָא קַרְבָּן, מִי שְׁחוּמָא
לְפָנֵי רַבּוֹנוּ וְשָׁב אֵלָיו, וְדָאֵי בְּמַרְירוֹת
הַנִּפְשׁ, בְּעַצֵּב, בְּבִכָּיָה, בְּרוּחַ שְׂבוּרָה,
אִיךְ מְקִים שְׂמֻחָה וְרַנָּה? הָרִי אִין הֵם

פִּתְחִים סִלְקָא דַּעְתָּךְ, אֵלָא אֵימָא שִׁיעוּר שְׁנֵי
 פִּתְחִים. כָּאן רָמֵז לְמַה שְּׂאֲמַר דְּוָד, (תהלים כד) שְׂאוּ
 שְׁעָרִים רְאִשִׁיכֶם, אֵינּוֹן מְעוֹן וּמְכוּן, דְּאֵינּוֹן גּוֹ לְגוֹ,
 שִׁירוּתָא דְדַרְגִּין: חֶסֶד, וּפְחַד. וְאֵינּוֹן פִּתְחִין
 דְּעָלְמָא. עַל דָּא אֶצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ דִּיתְכּוּוֹן בְּצִלּוֹתֶיהָ
 לְקַבֵּל קֳדָשׁ קוּדְשִׁין, דְּאֵינּוֹן שְׂמָא קְדִישָׁא, וַיִּצְלִי
 צִלּוֹתֶיהָ. וְהִנְהוּ אֵלִין שִׁיעוּר ב' פִּתְחִין, ב' פִּתְרִין.

וְאִית דְּמִתְנֵי הָכִי, שְׂמִיחָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
 וְשְׂמִיחָה הָא אִוְקְמוּהָ, בְּדִכְתִּיב, (ישעיה נה) פִּי
 בְּשְׂמִיחָה תִּצְאוּ וְגו'. וְזִמְנִין יִשְׂרָאֵל לְנִפְקָא מִן
 גְּלוּתָא, בְּהַאי שְׂמִיחָה. וּמֵאן אִיהִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
 וְעַל דָּא עֲבָדוּ אֶת יי' בְּשְׂמִיחָה, כְּמַה דְּכִתִּיב, (ויקרא
 טז) בְּזֹאת יִבֹּא אֲהָרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְכֹלֵא חֵד.

לשון הקודש

שעור שני פתחים, שני בתרים.
 וַיֵּשׁ שְׂשׂוּנָה כְּדִ: שְׂמִיחָה זוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
 וְשְׂמִיחָה הַרִי פִּרְשׁוּהָ, בְּכַתּוּב (ישעיה נה) כִּי
 בְּשְׂמִיחָה תִּצְאוּ וְגו'. וְעֵתִידִים יִשְׂרָאֵל
 לִצְאֹת מִהַגְּלוּת בְּשְׂמִיחָה הַזֹּה, וּמִי זֶה?
 כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן עֲבָדוּ אֶת ה'
 בְּשְׂמִיחָה, כְּמוֹ שְׂכַתּוּב (ויקרא טז) בְּזֹאת יִבֹּא
 אֲהָרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְהִכַּל אֲחֵד.

תפלתו. והו שכתוב (משלי ח) לשמר מוונות
 פתחי. החשבת שני פתחים? אלא אמר,
 שעור שני פתחים. כאן רמז למה שאמר
 דוד (תהלים כד), שאו שערים ראשיכם. הם
 מעון ומכון, שהם לפני ולפנים. ראשית
 הדרגות - חסד ופחד, והם הפתחים של
 העולם. על פן צריך אדם להתכונן
 בתפלתו כנגד קדש הקדשים, שהם
 השם הקדוש, ויתפלל תפלתו, ואלה הם

בָּאוּ לְפָנָיו בְּרִנָּה, דָּא שְׁלִימוּ דִילָהּ. דְּשִׂמְחָה
 בְּלֵב, וּרְנָנָה בְּפִהּ. וְדָא הוּא שְׁלִימוּ יַתִּיר.
 וּשְׁלִימוּ דְהַאי שִׂמְחָה הָא אֲשֶׁתְּמוּדְעָא, וְהָא יְדִיעָא.
 וְדָא הוּא תְקוּנָא דְכַר נָשׁ לְקַמְיָה מְאִרִיָּה. כְּדִין
 דְּעוּ כִי י"י הוּא הָאֱלֹהִים. וְכֹלָא בְּחַד מְלָה אֲתִיָּא,
 דְּבַעֵי לְבַתָּר לִיְחִידָא שְׂמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יְאוּת,
 וְלְקִשְׂרָא דָּא בְּדָא לְמַהוּי כֹּלָא חַד, וְדָא הוּא
 פּוֹלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמְרוּ לִיהּ רַבִּי אָחָא
 וְרַבִּי אֲבָא, וְדָאי הָכִי הוּא. וּפְאָה חוֹלְקִיהוֹן
 דְּצַדִּיקֵיָּא דְמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרֵיָּתָא, וַיְדַעֵי אֲרַחֲוֵי
 דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קָמוּ וְאָזְלוּ אֲבַתְרִיָּה דְרַבִּי
 אֲבָא, ג' מִלִּין.

פְּתַח רַבִּי אֲבָא וְאָמַר, (תהלים ה) וַאֲנִי בְּרוּב חֲסִדֶּךָ
 אֲבָא בֵּיתְךָ, הָכִי אוֹקְמוּתָ, דְּלֹא לְבַעֵי לִיהּ
 לְבַר נָשׁ לְמִיעַל לְבִי כְּנִישְׁתָּא, אֲלֵא אִי אוֹמְלֶךְ

לשון הקודש

עבודת הקדוש בְּרוּךְ הוּא. אָמְרוּ לוּ רַבִּי
 אָחָא וְרַבִּי אֲבָא, וְדָאי כָּךְ הוּא. אֲשֶׁרִי
 חֲלַקְתֶּם שָׁל הַצַּדִּיקִים שְׂמִשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה
 וַיְדַעֵים דְרַבִּי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. קָמוּ
 וְהִלְכוּ אַחֲרֵי רַבִּי אֲבָא שְׁלֹשָׁה מִלִּין.

פְּתַח רַבִּי אֲבָא וְאָמַר, (תהלים ה) וַאֲנִי בְּרוּב
 חֲסִדֶּךָ אֲבָא בֵּיתְךָ. כָּךְ פְּרֻשָׁה, שְׁלֹא
 צְרִיךְ אָדָם לְהַפְנִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת אֲלֵא

בָּאוּ לְפָנָיו בְּרִנָּה - זוּ הַשְּׁלֵמוֹת שְׁלֵה.
 שֶׁל שִׂמְחָה בְּלֵב, וּרְנָנָה בְּפִהּ. וְזוֹהִי
 שְׁלֵמוֹת יְתֵרָה. וְהַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הַשִּׂמְחָה
 הַזֹּאת הֵרִי יְדוּעָה וְנִדְעָה, וְזוֹהוּ הַתְּקוּנָה שֶׁל
 הָאָדָם לְפָנָיו רְבוּנוּ, וְאֵז - דְּעוּ בִּי ה' הוּא
 הָאֱלֹהִים. וְהַכֵּל פֶּא בְּדְבַר אָחָד, שְׁעָרִיךְ
 אַחַר כָּךְ לִיְחִידָא אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ כְּרָאוּי
 וְלְקִשְׂרָא זֶה בְּזוֹהַ לְהִיוֹת הַכֵּל אָחָד, וְזוֹהִי

בְּקִדְמִיתָא, בְּאַבְרָהָם וַיִּצְחָק וַיַּעֲקֹב. בְּגִין דְּאֵינוּן
תַּקְּנוּנוּ צְלוֹתָא לְקַמֵּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא
דְכַתִּיב, וְאֲנִי בְּרוּב חֲסֵדְךָ אָבֹא בִיתְךָ. אָבֹא בִיתְךָ:
דָּא אַבְרָהָם. אֲשֶׁתְּחֹה אֶל הַיְכָל קִדְשֶׁךָ: דָּא יִצְחָק.
בִּירְאָתְךָ: דָּא יַעֲקֹב, (ס"א וְאֲנִי בְּרוּב חֲסֵדְךָ דָּא אַבְרָהָם. אָבֹא בִיתְךָ דָּא
יַעֲקֹב, אֲשֶׁתְּחֹה אֶל הַיְכָל קִדְשֶׁךָ בִּירְאָתְךָ, דָּא יִצְחָק.) וּבְעָא לְאַכְלֵלָא
לוֹן בְּרִישָׁא, וַיַּעֲזֹל לְבִי בְּנִישְׁתָּא, וַיַּעֲלֵי צְלוֹתִיה.
בְּדִין פְּתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר.

אִם עוֹלָה קָרְבָּנוּ מִן הַבֶּקֶר. (ויקרא א) אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
מָאִי שָׁנָא מִן הַבֶּקֶר לְעוֹלָה, וּמִן הַצֹּאן
לְעוֹלָה, וּמִן הָעוֹף לְעוֹלָה. אִי כֹלָא חַד, בְּגִין מַה
שָׁנִיא דָּא מִן דָּא, דְּהָא מִן כֹּלָא אֶתְעַבֵּיד חַד מְלָה.
אֶלָּא, מָאִן דְּאֶדְבַק יְדִיה לְדָא, מִקְרִיב מִן הַבֶּקֶר.
וְאִי לָא יְכִיל, מִן הַצֹּאן. וְאִי לָא יְכִיל מִן הָעוֹף.

לשון הקודש

וּתְפַלֵּל תְּפִלָּתוֹ. אִזּוּ פְּתוּב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר
לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר.
אִם עֵלָה קָרְבָּנוּ מִן הַבֶּקֶר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
מַה שׁוֹנָה מִן הַבֶּקֶר לְעוֹלָה וּמִן הַצֹּאן
לְעוֹלָה וּמִן הָעוֹף לְעוֹלָה? אִם הַכֹּל אַחַד,
מִפְּנֵי מַה שׁוֹנִים זֶה מִזֶּה, שְׁהָרִי מִהַכֹּל
נַעֲשֶׂה דְבַר אַחַד? אֶלָּא מִי שְׁהַשִּׁינָה יָדוֹ
אֶת זֶה – מִקְרִיב מִן הַבֶּקֶר, וְאִם לָא יְכִיל

אִם נִמְלֵךְ בְּרֵאשׁוֹנָה בְּאַבְרָהָם וַיִּצְחָק
וַיַּעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁהֵם תַּקְּנוּ אֶת הַתְּפִלָּה
לְפָנֵי הַקּוּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְאֲנִי
בְּרַב חֲסֵדְךָ אָבֹא בִיתְךָ. אָבֹא בִיתְךָ –
זֶה אַבְרָהָם. אֲשֶׁתְּחֹה אֶל הַיְכָל קִדְשֶׁךָ –
זֶה יִצְחָק. בִּירְאָתְךָ – זֶה יַעֲקֹב. (וְאֲנִי בְּרַב חֲסֵדְךָ
– זֶה יַעֲקֹב. אֲשֶׁתְּחֹה אֶל הַיְכָל קִדְשֶׁךָ – זֶה יִצְחָק) וְצָרִיךְ
לְהַכְלִילֵם בְּתַחֲלָה, וּפְנִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת

יְהֵא כְּתִיב, (ויקרא יד) וְאִם דָּל הוּא וְאִין יָדוּ מִשְׁנֵת,
יְהֵא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אֶטְרַח עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ
יְתִיר, בְּמִלָּה דְּלֵא יָכִיל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כַּמָּה דִּהוּה חֲטָאָה חָכִי הָוָה
מִקְרִיב. עֲתִירָא, דְּזַמְנִין דְּלַבִּיה גַּם בֵּיתָה,
הָוָה מִקְרִיב תּוֹרָא. בְּגִין דְּלַבִּיה חָשִׁיב יְתִיר לְמַחֲטִי
קָמִיה מְאִרִּיה. בִּינּוּנִי, מִקְרִיב מִן הַצֹּאן, בְּגִין
דְּרַעוּתִיה לָא גַם בֵּיתָה כָּל כֶּךָ לְמַחֲטִי. מִסְכָּנָא
דְּלַבִּיה לָא גַם בֵּיתָה, רַעוּתִיה נְמוּךְ מִכָּלֵא, מִקְרִיב
מִהָהוּא קָלִיל מִכָּלֵא. וְאִשְׁתְּמוּדְעָן קַרְבְּנֵיהוֹן
לְכַלְהוֹ, כָּל חַד וְחַד בְּלַחֲזֵייהוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
דְּאִין דִּינָא כָּל חַד וְחַד בְּמִתְקַלָּא יִשְׁרָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאִיל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּהִי, אָמַר לִיה, **הָא תַּנִּינָן דְּעַל תַּלְתָּ חוּבֵי עֲלָמָא רָעַב בָּא**

לשון הקודש

חושב יותר לחטא לפני רבוננו. הבינוני
מקריב מן הצאן, משום שרצונו אינו גם
בו כל כך לחטא. העני שלבו לא גם בו,
רצונו נמוך מהכל, מקריב מאותו הקל
מהכל. ונודעו הקרבנות שלהם לכלם,
כל אחד ואחד לבדם, והקדוש ברוך הוא
דן דינו של כל אחד ואחד במשקל ישר.
רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו,

— אז מן הצאן, ואם לא יכול — אז מן
העוף, שהרי פתוב ויקרא יד) ואם דל הוא
ואין ידו משנת, שהרי הקדוש ברוך הוא
אין מטריח על האדם יותר בדבר שלא
יכול.

אמר רבי אלעזר, כמו שהיה החטא —
כך היה מקריב. עשיר, שלבו גם בו
לפעמים, היה מקריב שור, משום שלבו

לְעוֹלָם, וּבְלִהוֹ חוֹבֵי לֹא מִשְׁתַּבְּחֵי אֱלֹא בְעֵתִירֵי,
 בְּגִין דְּלִפְיֵיהוּ גַם בְּהוּ, וְלֹא מִשְׁתַּבְּחֵי בְּמִסְכְּנֵי, מַה
 דִּינָא (דף ט' ע"א) הוּא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָטִיל
 לְמִסְכְּנֵי, וְקָאִים לְעֵתִירֵי, דְּהָא מִהֲשָׁתָא יוֹסְפוֹן
 לְמַתִּי קָמִיה. אָמַר לִיה יְאֹזֵת שְׁאַלְתָּ וְהָא אוֹקְמוּהָ
 חֲבַרְיָא וְאָמְרוּ, כִּד בְּעָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לְאַתְפָּרְעָא מִן רִשְׁעֵיָא וְלֹאֲזַבְדָּא לְהוּ מִן עֲלָמָא,
 כִּדִּין יְהִיב לְהוּ שָׁלוֹם, וְאַשְׁלִים לְהוּ בְּכֻלָּא.

אֲבָל תָּא חַזִּי, דְּכָל בְּנֵי עֲלָמָא לֹא מִשְׁתַּבְּחִין
 קְרִיבִין לְמַלְכָּא עֲלָאָה, כַּאֲלִין מְאִינִין
 דְּאִיהוּ אֲשֶׁתַּמֶּשׁ בְּהוּ. וּמֵאן אֵינּוֹן. (תהלים נא) לֵב
 נִשְׁבָּר וְנִדְבָה. (ישעיה נז) וְאֵת דְּכָא וְשִׁפְל רּוּחַ. אֲלִין
 אֵינּוֹן מְאִי דְּמַלְכָּא. וְכִד אֲשֶׁתַּכַּח בְּעוֹרַת בְּעֲלָמָא,
 וְכַפְנָא וְדִינָא אֲתַתְּקַף עַל מִסְכְּנֵי, כִּדִּין כַּבָּאן

לשון הקודש

להפּרע מהרשעים ולא בָּדָם מִן הָעוֹלָם,
 אֲזִי נוֹתֵן לָהֶם שְׁלוֹם וּמִשְׁלִים לָהֶם כִּפְל.
 אֲבָל כֵּא וְרֵאָה שִׁפְל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא
 נִמְצְאִים קְרוֹבִים לְמַלְךְ הָעֲלִיּוֹן, כִּפְלִים
 הִלְלוּ שֶׁהוּא מִשְׁתַּמֶּשׁ בָּהֶם, וּמִי הֵם?
 (תהלים נז) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְבָה. (ישעיה נז) וְאֵת
 דְּכָא וְשִׁפְל רּוּחַ. אֵלוֹ הֵם כְּלֵי הַמַּלְךְ.
 וְכַשְׁנִמְצֵאת בְּעוֹרַת בְּעוֹלָם וְהִרְעֵב וְהִדִּין
 מִתְחַזְּקִים עַל הָעֲנִיִּים, אֲזִי בּוֹכִים וְגוֹעִים

אָמַר לוֹ, הֲרֵי שְׂנִינּוּ שְׁעַל שְׁלֹשָׁה חֲטָאֵי
 הָעוֹלָם הִרְעֵב כַּא לְעוֹלָם, וְכָל הַחֲטָאִים
 אֵינָם נִמְצְאִים אֱלֹא רַק בְּעִשְׂרִים, מִשׁוֹם
 שְׁלֵבָם גַּם בָּהֶם, וְלֹא נִמְצְאִים בְּעֲנִיִּים.
 מַה הִדִּין? שֶׁהַקּוֹדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא יְהַרֵּג אֶת
 הָעֲנִיִּים וַיַּעֲמִיד אֶת הָעִשְׂרִים! שֶׁהֲרֵי
 מַעֲבִשׁוּ יוֹסִיפוּ לְחַטָּא לְפָנָיו אָמַר לוֹ,
 יְפֹה שְׁאַלְתָּ, וְהֲרֵי פִרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים
 וְאָמְרוּ, כְּשִׁרְוֵצָה הַקּוֹדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא

וַנַּעֲזֹן קָמִי מִלְפָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִידְךָ הוּא קָרִיב לִזְנוֹן
 וַתִּיר מִכְּלָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים כב) כִּי לֹא בָזָה
 וְלֹא שִׁקְזַן עֲנֹת עֲנִי. וְכִדִּין קְדֻשָׁא בְּרִידְךָ הוּא
 פְּקִיד עַל מַה אֲתִיָּא כַּפְּנָא לְעֵלְמָא. וְזִי לְאִינוּן
 חֵיבִיָּא דְגַרְמֵי הָאִי.

כִּד אֲתֵּר מִלְפָּא לְאַשְׁגְּחָא בְּעֵלְמָא עַל קָלָא
 דְּמִסְכְּנֵי, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן מִנִּיָּהוּ,
 וַיַּעֲזֹלְבְּנֵיָּהוּ, כִּדִּין כְּתִיב, (שמות כב) שְׁמוֹעַ אֶשְׁמַע
 צִעְקָתוֹ. שְׁמוֹעַ אֶשְׁמַע תִּירִי זְמִי: חַד לְאַשְׁגְּחָא
 בְּקַלְיָהוֹן. וְחַד לְאַתְפְּרָעָא מִן אִינוּן דְּגַרְמִין לִזְנוֹן
 הָאִי. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וְשָׁמַעְתִּי כִּי חֲנוּן אָנִי וְחָרָה
 אַפִּי וְגו'. וְעַל דָּא בְּשַׁעְתָּא דְּכַפְּנָא אֲשַׁתְּכַח בְּעֵלְמָא,
 וְזִי לְאִינוּן עֲתִירִי חֵיבִיָּא, בְּקַלְיָהוֹן דְּמִסְכְּנֵי לְקָמִי
 קְדֻשָׁא בְּרִידְךָ הוּא.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

אֶשְׁמַע צִעְקָתוֹ. שְׁמוֹעַ אֶשְׁמַע - שְׁתִּי
 פְּעֻמִּים, אַחַת לְהַשְׁגִּיחַ עַל קוֹלָם,
 וְאַחַת לְהַפְרֵעַ מֵאוֹתָם שְׁגוּרָמִים לְהֵם
 אֵת זֶה. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְשָׁמַעְתִּי כִּי חֲנוּן
 אָנִי וְחָרָה אַפִּי וְגו'. וְלִכְּן בְּשַׁעַה שְׂרַעֲב
 נִמְצָא בְּעוֹלָם, אוֹי לְאוֹתָם הַעֲשִׂירִים
 הַרְשָׁעִים, מִשׁוּם קוֹלָם שֶׁל הַעֲנִיִּים
 לְפָנֵי הַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא.

לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וְהַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַרֵּב
 אוֹתָם יוֹתֵר מִהַבֵּל. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים כב)
 כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקְזַן עֲנֹת עֲנִי. וְאִז
 הַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא פּוֹקֵד עַל מַה בָּא
 הָרָעֵב לְעוֹלָם. אוֹי לְאוֹתָם הַרְשָׁעִים
 שְׁגַרְמוּ לָזֶה.

בְּשַׁמְתַּעֲזָרֵי הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁגִּיחַ בְּעוֹלָם
 עַל קוֹלוֹת הַעֲנִיִּים, הַרְחֵמָן וַיִּצִלְנוּ מֵהֵם
 וַיַּעֲלֵבוּנָם, אִז כְּתוּב (שמות כב) שְׁמוֹעַ

תָּא חַי דְּהוּא קַרְבָּנָא דְּמִסְכְּנָא, קָלִיל (נ"א
קָרִיב) מִכְּלָא, בְּגִין דְּלִבִּיהּ תָּבִיר, וְאַף עַל גַּב
דְּחָשִׁיב לְמַחְטִי, אֲתַעְבֵּר מִנִּיהּ. דְּהָא דִּי לִיהּ
בְּצַעְרֵיהּ, וְדֹאֲנִשֵׁי בִיתִיהּ. וְעַל דָּא כָּל קַרְבָּנָא
וְקַרְבָּנָא, כָּל חַד וְחַד בְּלַחֲזוּדֵי, אֲשֶׁתְּמוּדְעָן כְּלָחוּ
לְגַבֵּי כְּהֵנָּא.

עוֹבְדָא בְּהוּא עֲתִירָא, דְּקָרִיב קָמִי כְּהֵנָּא תֵּרִין
יִזְנִין, כִּד חֲמָא לִיהּ כְּהֵנָּא, אָמַר לִיהּ,
לָאו דִּידָךְ הוּא הָאִי קַרְבָּנָא. אָתָּא לְבִיתִיהּ וְהוּהוּ
עָצִיב. אָמְרוּ לִיהּ אַחֵי אֲמַאי אֲתָּ עָצִיב. אָמַר לָחוּ,
דְּלָא קָרִיב לִי כְּהֵנָּא קַרְבָּנָא דִּילִי. אָמְרוּ לִיהּ וּמַאי
אִיהוּ. אָמַר לָחוּ תֵּרִין יִזְנִין. אָמְרוּ לִיהּ, וְהָא מִן
מִסְכְּנָא אִיהוּ, וְלָאו דִּידָךְ. דְּהָא כְּתִיב, וְאִם דָּל הוּא
וְאִין יָדוּ מִשְׁנֵת וְגו'. אֵלָּא קָרִיב קַרְבָּנָךְ. אָמַר לָחוּ
מַאי אִיהוּ. אָמְרוּ לִיהּ חַד תּוֹרָא.

לשון הקודש

אמר לו, הקרבן הנה אינו שלך. הלך לביתו והיה עצוב. אמרו לו אחיו, למה אתה עצוב? אמר להם, שהכהן לא הקריב את קרבני. אמרו לו, ומה הוא? אמר להם, שני יונים. אמרו לו, והרי זה של עני, ולא שלך! שהרי כתוב, ואם דל הוא ואין ידו משנת וגו', אלא הקרבן קרבנך. אמר להם, ומה הוא? אמרו לו,

בא וראה שאותו קרבן של העני כל מהכל, משום שלבו שבור, ואף על גב שחושב לחטא, זה עובר ממנו, שהרי די לו בצערו ושל אנשי ביתו. ולכן כל קרבן וקרבן, כל אחד ואחד לבדו, כלם ידועים אצל הכהן.

מעשה באותו עשיר שהקריב לפני הכהן שני יונים. בשראה אותו הכהן,

אָמַר לְהוֹי, וּמָה כָּל כֶּךָ חֲמִירָא מִחֲשָׁבָה דְחֲטָאָה.
 גִּדְרָנָא, דִּלָּא אַסְלֵק עַל לְבָאֵי מִחֲשָׁבָה
 דְחֲטָאָה. מִתְמָן וּלְהֵלָאָה מָה עֵבֵד. כָּל יוֹמָא
 אֲשֶׁתִּדְל בְּסַחְוֵרְתָא, וּבְלִילָיָא הָוָה נָאִים, כִּד אֲתַעֵר,
 הָוָה קָרִי לְאַחֵוֹי, וְאוֹלִיפּוֹ לִיָּה מִיָּלִי דְאוֹרֵייתָא,
 וְהָוָה לְעֵי עַד דְסָלִיק יְמָמָא. וְאֲשֶׁתִּכַּח דְאוֹלִיף
 אוֹרֵייתָא, וְהָוָה קָאֲרִי לִיָּה יְהוּדָה אַחְרָא. יוֹמָא חַד
 אֵיעֵרַע בֵּיה רַבִּי יִיסָא סְבָא, וְהָוָה פְּרִישׁ נְכֻסִוִי, פְּלָגוּ
 לְמַסְכְּנֵי וּפְלָגוּ לְסַחְוֵרְתָא עַל יְמָא, בְּאֵינוֹן גְּבָרִין
 פְּרִישֵׁי יְמִין. וְהָוָה יְתִיב וְלְעֵי בְאוֹרֵייתָא.

פְּתַח וְאָמַר, (שמואל א טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַקִּינִי.
 מָאן הוּא קִינִי. אֵלִין בְּנֵי יִתְרוֹ חָמוּי דְמוֹשֶׁה,
 דְעֵבְדוּ קִנְא בְּמַדְבְּרָא, כְּהֵאֵי דְרֹר, כְּמָה דְאֵת
 אָמַר, (תהלים פד) וַדְרֹר קֵן לָהּ. בְּגִין לְמַלְעֵי בְאוֹרֵייתָא.

 לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

שׁוֹר אַחֵר.

בו רבי ייסא סבא, והיה מפריש נכסיו,
 חצי לעניים וחצי לסחורה על הים עם
 אותם אנשים שפורשים לימים, והיה
 יושב ולמד תורה.

פְּתַח וְאָמַר, (שמואל א טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל
 הַקִּינִי. מִי הוּא הַקִּינִי? אֵלֵינוּ בְּנֵי יִתְרוֹ,
 חָמוּי שֶׁל מוֹשֶׁה, שֶׁעָשׂוּ קֵן בְּמַדְבַּר כְּמוֹ
 הַדְרֹר הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר (תהלים פד) וַדְרֹר
 קֵן לָהּ, כִּדִּי לְלַמֵּד תּוֹרָה. שְׂתוֹרָה לֹא

אָמַר לָהֶם, וּמָה כָּל כֶּךָ חֲמוּרָה מִחֲשָׁבָה
 הַחֲטָא? גִּדְרָתִי שְׁלֹא אֵעֲלֶה עַל לְבֵי
 מִחֲשָׁבַת חֲטָא. מִשָּׁם וְהֵלָאָה מָה עֵשָׂה?
 כָּל יוֹם הִתְעַסַּק בְּסַחְוֵרָה, וּבְלִילָהּ הָיָה
 יָשֵׁן. כְּשֶׁהִתְעוֹרֵר, הָיָה קוֹרָא לְאַחֵוֹי,
 וְלַמְדוּ אוֹתוֹ דְבְרֵי תּוֹרָה, וְהָיָה לוֹמֵד עַד
 שִׁיעֲלָה הַיּוֹם, וְנִמְצָא שֶׁלְמַד תּוֹרָה, וְהָיוּ
 קוֹרְאִים לוֹ יְהוּדָה הָאֲחֵר. יוֹם אַחַד פָּגַשׁ

דְּאִזְרֵייתָא לָא בְּעֵינָא תַּפְנוּקִין, וְלֹא סְחוּרְתָא, אֶלְא
 לְאֶעְמֹלָא בְּהַ יּוֹמָא וְלִילֵיהּ. בְּגִין כֵּךְ נִטְלוּ לְמִדְבְּרָא,
 מִעֲנוּנָא דִּירִיחוֹ, הֲדָא הוּא דְכִתְיב, (שופטים א) וּבְנֵי קִינֵי
 חוּתֵן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים וְגו'.

וְאַתָּה עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בְּגִין
 דְּאַתְּנִי לְמֹשֶׁה בְּבֵיתוֹהּ. וּמֹשֶׁה כָּלְלָא דְכָל
 יִשְׂרָאֵל הָוָה. וְתוּ, בְּגִין דְּאוֹלִיף פְּרֻשְׁתָּא חֲדָא יִתִּיר
 בְּאִזְרֵייתָא, וּבְדָא עָבִיד חֶסֶד עִם יִשְׂרָאֵל.

אֲמַאי קָא אַתָּא הֲכָא מְלָה דָא בְּמִלְחָמָתָא
 דְּעַמְלָק. אֶלְא אָמַר שְׂאוּל, כִּד נִפְקוּ
 יִשְׂרָאֵל מִמַּעַרִים, מִכָּל שְׂאֵר אוֹמִין דְּעַלְמָא לָא
 הָוָה מָאן דְּאִזְדוּנָג לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל לְקַטְרָנָא לְהוּ,
 אֶלְא עַמְלָק, וְהוּא עָבִד בֵּישׁ לְיִשְׂרָאֵל וְאַנְתָּ קָרְבָא
 בְּהוּ, וְאַנְתָּ אַקְדַּמְתָּ לְהוּ שְׁלָם, וְעַבַּדְתָּ חֶסֶד עִם
 כָּלְהוּ, וּבְגִינֵי כֵךְ לִית אַנְתָּ פְּדָאי לְאַתְחַבְרָא בְּהוּ.

לשון הקודש

שְׁלַמְד פְּרֻשָׁה אַחַת יוֹתֵר בְּתוֹרָה, וּבְזֵה
 עֲשֵׂה חֶסֶד עִם יִשְׂרָאֵל.

לְמַחַ בָּא הַדְּבָר הָוָה כָּאן בְּמִלְחָמַת
 עַמְלָק? אֶלְא אָמַר שְׂאוּל, בְּשִׁינְאָו
 יִשְׂרָאֵל מִמַּעַרִים, מִכָּל שְׂאֵר אַמּוֹת
 הָעוֹלָם לֹא הָיָה מִי שְׁיִזְדוּנָג עִם יִשְׂרָאֵל
 לְקַטְרָנָה לְהֵם, אֶלְא רַק עַמְלָק, וְהוּא עֲשֵׂה
 רַע לְיִשְׂרָאֵל וְעַרְךָ בְּהֵם קָרְבַּ, וְאַתָּה

צְרִיכָה תַּפְנוּקִים וְלֹא סְחוּרָה, אֶלְא
 לְעַמֵּל בְּהַ יוֹמָם וְלִילָהּ. מִשּׁוּם כֵּךְ נִסְעוּ
 לְמִדְבַּר מוֹהַעֲנָג שֶׁל יְרִיחוֹ. וְהוּ
 שְׁכֵתוֹב (שופטים א) וּבְנֵי קִינֵי חוּתֵן מֹשֶׁה עָלוּ
 מֵעִיר הַתְּמָרִים וְגו'.

וְאַתָּה עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.
 מִשּׁוּם שְׁנַתֵּן לְמֹשֶׁה לְהַנּוֹת בְּבֵיתוֹ, וּמֹשֶׁה
 הָיָה כָּלְלָא שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְעוֹד, מִשּׁוּם

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מֵה כְּתִיב בְּיַהּ בְּיַתְרוֹ, (שמות יח) וַיִּקְחָ
 יַתְרוֹ חוֹתֵן מֹשֶׁה עוֹלָה וּזְבָחִים לֵאלֹהִים,
 וְהוּא אֶקְרִיב קֶרְבָּנָא לְקוֹדֶשָׁא בְּרוּךְ הוּא, וְאַתָּא
 לְאַתְנַגְיָרָא. מָאִי קָא מַיְרִי. וְקֶרְבָּנִיה (דף ט' ע"ב) חָשִׁיב
 קָמִי קְדֻשָׁא בְּרוּךְ הוּא. וּבְגִין דְּאִיהוּ אֶקְרִיב קֶרְבָּנָא
 לְקוֹדֶשָׁא בְּרוּךְ הוּא, פְּתִיב, (שמות יב) וַיֵּבֵא אֶהָרֹן וְכָל
 זַקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל לֶחֶם עִם חוֹתֵן מֹשֶׁה לְפָנֵי
 הָאֱלֹהִים. לְפָנֵי הָאֱלֹהִים דִּיִּיקָא. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא
 דְּכָל מָאן דְּאֶקְרִיב קֶרְבָּנָא בְּרַעוּתָא דְּלִבָּא, קְדֻשָׁא
 בְּרוּךְ הוּא אוֹדְמֵן לְקַבְּלִיהָ.

תָּא חֲזִי, קֶרְבָּנָא דְּמִסְפָּנָא חָשִׁיב קָמִי קְדֻשָׁא בְּרוּךְ
 הוּא, דְּהָא הוּא קָרִיב תִּרֵי קֶרְבָּנִין לְקָמִיָּה. חַד
 חֲלִפִיָּה וְדַמִּיָּה. וְחַד תְּהוּא דְּקָרִיב. דְּהָא לִית לִיָּה
 לְמִיכַל, וְהוּא אִיִּתִי קֶרְבָּנָא. קֶרְבָּנָא דְּעֵנִי קָלִיל

לשון הקודש

וְכָל זַקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל לֶחֶם עִם חוֹתֵן
 מֹשֶׁה לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. לְפָנֵי הָאֱלֹהִים
 דְּוִקָא. מִכָּאן לְמַדְנֹ, שְׁכַל מִי שְׁמַקְרִיב
 קֶרְבֵּן בְּרַעוּן הַלֵּב, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מוֹדְמֵן לְעַמְתּוֹ.

בֵּא רְאֵה, קֶרְבֵּן הָעֵנִי חָשׁוּב לְפָנֵי הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, שְׁהֲרֵי הוּא הַקְרִיב שְׁנֵי
 קֶרְבָּנוֹת לְפָנָיו, אֶחָד חֲלָבוֹ וְדָמּוֹ, וְאֶחָד
 אוֹתוֹ שְׁהַקְרִיב. שְׁהֲרֵי אֵין לוֹ לֶאֱכֹל, וְהוּא
 הִבִּיא קֶרְבֵּן. קֶרְבֵּן הָעֵנִי קַל מִהַכֵּל – שְׁנֵי

הַקְדָּמָתָ לְהֵם שְׁלוֹם וְעִשִׂיתָ חֶסֶד עִם
 כָּלֵם, וּמִשׁוּם כִּךְ אֵין אַתָּה כְּדָאִי
 לְהַתְחַבֵּר עִמָּהֶם.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מֵה פְּתוּב בְּיַתְרוֹ? (שמות יח)
 וַיִּקְחָ יַתְרוֹ חוֹתֵן מֹשֶׁה עֹלָה וּזְבָחִים
 לֵאלֹהִים, שְׁהוּא הַקְרִיב קֶרְבֵּן
 לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וּבֵא לְהַתְנַיֵּר. מֵה זֶה
 אוֹמְרָ? שְׁקֶרְבָּנּוֹ חָשׁוּב לְפָנֵי הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. וּמִשׁוּם שְׁהוּא הַקְרִיב קֶרְבֵּן
 לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, פְּתוּב וַיֵּבֵא אֶהָרֹן

מִכֶּלָּא תִירִין תּוֹרִין, אִז תִּירִין בְּנֵי יוֹנָה, וְאִי לָאו, וְעִיר קִמְחָא, וּמִתְכַפֵּר בִּיה וְתַחֲוֵא שְׁעָתָא מִכְרִיזִין וְאִמְרִי, כִּי לֹא בָּזָה וְלֹא שִׁקֵּץ עֵנֹת עֵנִי. כָּל כֶּךָ לְמָתָּה. בְּגִין דְּקָרְבָנָא דְעֵנִי עָדִיף מִכֶּלָּא. דְּהָא הוּא גָרִים לִי לְמַחְוֵי בְּעַדְבֵיה דְקוּדְשָׁא בְרִידָא הוּא, הוּא גָרִים לִי לְמַחְוֵי בְּחוּלְקָא דְאוּרֵייתָא. בְּגִין כֶּךָ פְּלִיגְנָא כָּל נְכֹסֵי (ס"א פְּלִיגְנָא נְכֹסֵי, פְּלִגְנָא) לְמִסְכְּנֵי, דְּהָא אֵינוֹן גָּרְמוֹ לִי כּוּלֵי הָאִי.

כִּמְתָּה דְמִסְכְּנָא אֲרִתָּה חֲלָבִיָּה וְדָמִיָּה, כֶּךָ תַּחֲוֵא קִמְחָא מִרְתַּחֲוִין לִיָּה בְּמִשְׁחָ רַבּוּת. וְהָכִי אוֹלִיפְנָא, דְּאֶפִּילוּ כָּל בַּר נָשׁ מְקָרֵב הָאִי מִנְחָה עַל הַמִּנְחָת וּמִנְחַת מִרְחֻשֶׁת. בְּגִין, דְּכִמְתָּה דְחֻטָּאָה אֲרִתָּה חֲלָבִיָּה וְדָמִיָּה בְּאֶשָּׁא דִּיִּצְרֵר הָרַע, וְכָל שְׂיִיפוֹי רְתַחֵי בְּאֶשָּׁא, כֶּךָ קָרְבָנָא דָּא, כִּהָאִי גְוֹנָא מִמֶּשׁ. וְעַקְרָא דְקָרְבָנָא כְּגֹוֹנָא דְחֻטָּאָה, וְלְקָרְבָּא

לשון הקודש

שְׁהָרִי הֵם גָּרְמוֹ לִי כָּל זֶה. כְּמוֹ שֶׁהֵעֵנִי הִרְתִּיחַ חֲלָבֹו וְדָמוֹ, כֶּךָ אוֹתוֹ הִקְמַח מִרְתִּיחִים בְּשֶׁמֶן מִשְׁחָה. וְכֶךָ לְמַדְנֹו, שֶׁאֶפִּילוּ כָּל אָדָם מְקָרֵב אֶת הַמִּנְחָה הַזֹּאת עַל הַמִּנְחָת וּמִנְחַת מִרְחֻשֶׁת, מִשׁוּם שֶׁכְּמוֹ שֶׁהִחֲמָא הִרְתִּיחַ אֶת חֲלָבֹו וְדָמוֹ בְּאֶשׁ הַיִּצְרֵר הָרַע וְכָל אֵיבָרָיו רְתַחוּ בְּאֶשׁ – כֶּךָ הִקְרַבְנָן הֵנָּה כְּמוֹ כֵּן מִמֶּשׁ,

תּוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה, וְאִם לֹא – מַעֲטָ קִמְחָה, וּמִתְכַפֵּר בּוֹ, וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה מִכְרִיזִים וְאִמְרִים: כִּי לֹא בָּזָה וְלֹא שִׁקֵּץ עֵנֹת עֵנִי. כָּל כֶּךָ לְמָתָּה? כִּי קָרְבַן הָעֵנִי עָדִיף מִהַכֹּל, שְׁהָרִי הוּא גָרִים לִי לְהִיּוֹת בְּגוֹרְלוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא גוֹרֵם לִי לְהִיּוֹת בַּחֲלֹק שֶׁל הַתּוֹרָה. מִשׁוּם כֶּךָ חֲלֻקְתִּי כָּל נְכֹסֵי (חֲלֻקְתִּי נְכֹסֵי, חֻצָּא) לְעֵנִים,